

Národní dialog o vodě 2023:
Komplexní přístup k ochraně zdrojů pitné vody
25. a 26. října 2023, Skalský Dvůr - Bystřice nad Pernštejnem

II. blok
Ochranná pásma vodních zdrojů

RNDr. Josef Vojtěch Datel, Ph.D. a kol.

Hlavní panelisté

- **Dr. Ing. Marcela Burešová, MPA**, KÚ Středočeského kraje
- **RNDr. Jindřich Duras, Ph.D.**, Povodí Vltavy, s.p.
- **Mgr. Petr Ferbar**, Povodí Labe s.p.
- **Prof. Ing. Tomáš Kvítek, CSc.**, Povodí Vltavy, s.p.
- **Ing. Jakub Průša**, SČVK, a.s. a ČAH
- **Mgr. Martin Pták**, OOV MŽP
- **RNDr. Svatopluk Šeda**, FINGEO s.r.o. a ČAH
-
- **RNDr. Josef Vojtěch Datel, Ph.D.**, VÚV TGM, v.v.i. a ČAH

Situace kolem OPVZ v ČR

- Ochranou vodních poměrů a vodních zdrojů se zabývá **zákon o vodách** č. 254/2001 Sb. v platném znění, §§ 27 až 42 a § 23a.
- Konkrétně OPVZ je věnován § 30 VZ. **Vyhláška MŽP č. 137/1999** Sb., kterou se stanoví seznam vodárenských nádrží a zásady pro stanovení a změny ochranných pásem vodních zdrojů
- Princip dvoustupňové ochrany (OPVZ I. a II. stupně)
- Způsob ochrany vodních zdrojů je tzv. speciální ochranou vodních zdrojů, která je zcela **individuální ochranou** stanovenou vždy pro konkrétní území individuálním správním aktem příslušného vodoprávního úřadu – **opatření obecné povahy**
- V platnosti jsou i **PHO** vyhlášená podle předchozích předpisů (zákon 138/1973 Sb.)

§ 30 vodního zákona č. 254/2001 Sb.

- K ochraně **vydatnosti, jakosti a zdravotní nezávadnosti** zdrojů **podzemních nebo povrchových** vod využívaných nebo využitelných pro zásobování **pitnou vodou** s průměrným odběrem **více než 10 000 m³** za rok a zdrojů podzemní vody pro výrobu balené kojenecké vody nebo pramenité vody stanoví vodoprávní úřad ochranná pásma **opatřením obecné povahy**.
- OPVZ zabírají cca 18,4 % plochy ČR (OP I. stupně 0,2 % rozlohy, OP II. Stupně 13,2 % a OP 3. stupně (PHO) 5 % rozlohy ČR)

Historický exkurs do ochrany vodních zdrojů

- Před 1955: ochrana některých zdrojů stanovením konkrétních podmínek na pozemcích kolem
- Vodní zákon 11/1955 Sb. a směrnice 14/1954 Sb. – ochranná území, vedoucí role hygienických orgánů
- Zákon o péči o zdraví lidu 20/1966 Sb. – dále upevnil roli hygienické služby – PHO
- Vodní zákon 138/1973 Sb., pokračoval v koncepci třístupňových PHO (I., IIa., IIb.) i role hygienické služby – Směrnice Mzdr 51/1979 – stovky stále platných PHO stanoveny podle této unifikované metodiky, často nesprávně
- Novela VZ 14/1998 Sb. – zrušení Směrnice 51/1979 (bez nahrazení novou metodikou), přijetí Vyhlášky 137/1999 Sb. – individuální přístup na základě AR
- Zákon 254/2001 Sb., který v § 30 uvádí, že „Ministerstvo životního prostředí vyhláškou stanoví seznam vodárenských nádrží a zásady pro stanovení a změny ochranných pásem vodních zdrojů“.

Evidence OPVZ

- MŽP podle § 21 odst. 2 písm. c) vodního zákona spravuje informační systém veřejné správy pro evidenci OPVZ
- Práce průběžně zajišťovány VÚV TGM, v.v.i., hlavní období 2015-2017, nyní průběžná aktualizace v rozsahu desítek záznamů ročně
- Evidence obsahuje **dokumenty vymezující ochranná pásma** (rozhodnutí/opatření obecné povahy) a zákresy OPVZ v mapové vrstvě OPVZ
- Národní geoportál INSPIRE - součást informačního systému veřejné správy <https://geoportal.gov.cz/web/guest/map>
- Databáze je k dispozici i na stránkách VÚV TGM, v.v.i. <http://www.dibavod.cz/ochranna-pasma>, obsahující přes 18 000 polygonů OPVZ podzemních a povrchových zdrojů
- Portál ISVS-VODA <https://agrigis.cz/isvs-voda/?page=ochranna-pasma-mapa>
- Data jsou předávána MZe pro potřeby využití LPIS

Východiska dnešní diskuse

- OPVZ jsou někdy vnímána jako společensky přežitý institut
- Je poukazováno na obtížnou vymahatelnost platných opatření, u starších OP častá nejednoznačnost či zastaralost vyhlášených opatření, složitá projednatelnost nových návrhů
- Jen pomalu se zvyšuje důraz na aktuální potřebu ochrany množství, přetrvává ochrana jakosti
- Chybí motivace majitelů a uživatelů pozemků dodržovat stanovené zásady ochrany vodních zdrojů
- Revize starých OPVZ (PHO) není povinná a neprobíhá z obav před projednatelností a před hrozbou ztráty stávajících opatření
- Chybí aktuální legislativní a metodické nástroje pro návrhy a stanovení OPVZ, které by dostatečně refletovaly současné měnící se poměry, mj. i vlivem klimatických změn, změn hospodaření a využívání krajiny

Hlavní diskusní okruhy

1. Potřebujeme zcela **nové přístupy k OPVZ** nebo stačí vylepšovat stávající koncept?
2. Jsou lepší další **restrikce** nebo naopak pozitivní **motivace** pro vlastníky a uživatele pozemků?
3. Současný **individuální přístup k OPVZ**, role RA. Zásady **diferencované ochrany**
4. Celostátní **evidence OPVZ**, její úplnost a aktuálnost
5. Jak řešit stále platná **PHO** vyhlášená podle předchozích předpisů?
6. Jaké jsou zkušenosti s **OP vodárenských nádrží** z pohledu správce povodí?
7. Specifika **OP podzemních zdrojů**, zvláště ve více kolektorových systémech?
8. Odbornost návrhů OPVZ? Chybí **odborná metodika** odpovídající současné situaci?

Cíle diskuse (závěry)

Vytvoření pracovní skupiny k projednání dlouhodobé koncepce nového přístupu k OPVZ s možnými okruhy:

- Zdůraznit nutnost ochrany množství vody, zvláště dnes v měnících se podmínkách klimatické změny
- Využití jiných nástrojů pro ochranu vodních zdrojů, zvláště na velkých plochách povodí a infiltračních oblastí (využití územních plánů, plánů dílčích povodí, opatření Nitrátové směrnice aj.)
- Potřeba nejen restrikcí, ale i aktivních opatření v OPVZ (např. k zadržování a vsak vody, omezování eroze, diferencovaná ochrana)
- Zajistit pozitivní motivaci vlastníků a uživatelů pozemků v OPVZ (posílení role státu, změna dotační politiky, vyřešení náhrad, vnímat celospolečenské efekty)
- Zlepšit projednatelnost stanovení nových i revizí starých OPVZ, zvýšení účinnosti kontrol dodržování opatření v OPVZ
- Potřeba podrobného metodického materiálu pro návrhy a stanovení OPVZ (možná zvlášť pro povrchové a podzemní vody?)

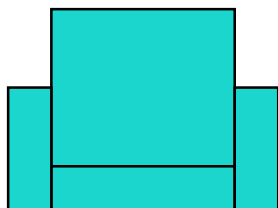
Děkuji za pozornost.

RNDr. Josef Vojtěch Datel, Ph.D.
Odbor hydrauliky, hydrologie a hydrogeologie
Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v.v.i.
Podbabská 2582/30, 160 00 Praha 6

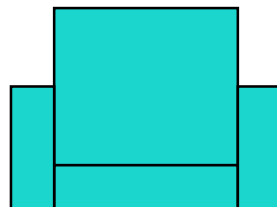
www.vuv.cz

+420 220 197 291, +420 604 381 243

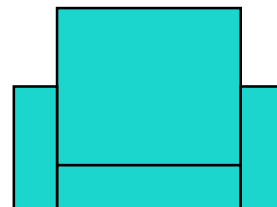
josef.datel@vuv.cz, jvdatel@gmail.com

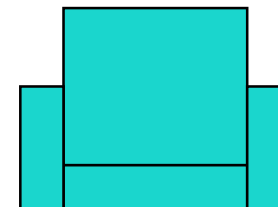
RNDr. Jindřich Duras, Ph.D.
Povodí Vltavy, s. p.

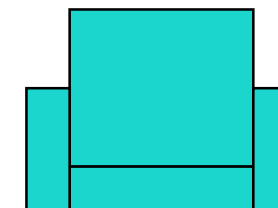
Mgr. Petr Ferbar
Povodí Labe, s. p.

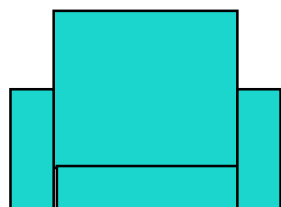
Ing. Jakub Průša
SČVK, a. s.

Mgr. Martin Pták
OOV MŽP

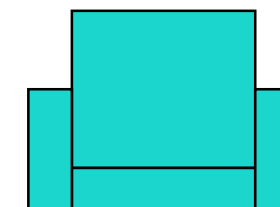
RNDr. Svatopluk Šeda
FINGEO s. r. o.

Dr. Ing. Marcela Burešová, MPA
KÚ Středočeský kraj

Body k diskusi:

- 1) Nové přístupy k OPVZ?
- 2) Restrikce či motivace?
- 3) Individuální a aktivní řešení.
- 4) Evidence OPVZ.
- 5) Co s PHO?
- 6) OP povrch. a podz. zdrojů.
- 7) Odbornost návrhů.

Prof. Ing. Tomáš Kvítek, CSc.
Povodí Vltavy, s. p.

RNDr. Josef Vojtěch Datel, Ph.D.

VÚV TGM, v. v. i.

Národní dialog o vodě 2023

Komplexní přístup k ochraně zdrojů pitné vody